

acotacions a la mandra.

P. VERDES I JUNCADELLA.

25/X/74

En revistes i diaris ha estat sostinguda, darrerament, certa polèmica sobre una suposada crisi d'autors i, com a conseqüència d'aquesta crisi, sobre la funció que ha de complir l'autor en el teatre d'avui. La crisi d'autors no la veig per enlloc. Si el que s'ha volgut dir és que no estrenen, la història és vella i s'inscriu dins una altra de més àmplia, la dels problemes del teatre català en una societat que reprimeix la cultura catalana. Aquesta és la mare dels ous i no n'hi ha cap altra. Així, dir que els autors no escriuen i recolzar la suposició en el fet que no estrenen, o suposar que no estrenen perquè el públic els refusa, seria oblidar on vivim, seria oblidar la muntanya d'obstacles que amordassa la nostra escena, muntanya del tot aliena a l'autor i, gairebé diria, al públic. Seria demostrar una inconsciència propera a la mala fe. Suposo que els participants en la polèmica ho han tingut en compte. Perquè, els autors segueixen escrivint com escrivien fa quatre anys i les seves peces es representen, com a mínim, tant com aleshores, si no més. Es fàcil demostrar-ho, citant noms. Segueix escrivint en Pedrolo --sí, en Pedrolo, malgrat antigues declaracions seves de retirada--, segueix escrivint la Capmany, segueixen escrivint en Melendres, en Teixidor, en Gomis, en Romeu, en Sirera... I apareix gent nova, com en Berguñó, en Martínez Solbes, l'Abellan, en Vilà Folch... No, no hi ha crisi d'autors. O només n'hi ha per a aquelles persones que, per arrodonir els seus esquemes mentals sobre el que segons ells ha de ser el teatre, han decidit que cal que hi hagi problema d'autors.

No he llegit la polèmica sencera, no

segueixo totes les publicacions on ha tingut lloc, i, d'altra banda, no em queden a l'abast ni tan sols aquelles intervencions que sí valg poder llegir. El meu comentari, doncs, és marginal, potser reiteratiu i potser improcedent. Però em sembla recordar que, d'alguna manera, la suposada crisi servia per a propugnar un nou concepte de teatre en el qual l'autor ocupa un lloc diferent del d'abans. Vet aquí un problema interessant encara en el supòsit que per plantejar-lo s'hagi partit d'una premissa errònia. A l'escriptor tancat a casa seva i parint la seva obra en solitari s'hi oposaria ("oposar": mot compromès) l'escriptor membre d'un col·lectiu dins del qual ell compleix una funció ben específica. La idea, prescindint d'oposicions, és bonica i per ella, en tinc la impressió, tots els dramaturgs actius de parla catalana s'hi jugarien els calés. Però, avui com avui, un somni. Amb, potser, alguna excepció, actualment els espectacles que es diuen produïts per un col·lectiu, no són tal cosa. Per començar, l'actor, suposat nou amo i senyor de l'escenari, que reivindica la seva sobrania, junt amb l'escenògraf, com ahir la reivindicava el director i abans d'ahir l'autor, no acostuma a posseir encara la formació necessària --parto de les nostres terres-- per a participar, de debò, en una tasca de creativitat col·lectiva. I així passa que, en les seves reclamacions de llibertat, substitueix, potser ni sense adonar-se'n, la tirania de l'autor o del director per la d'un company-lider (nou director camuflat, nou autor camuflat) que imposa, en solitari, la seva concepció de l'espectacle. A vegades, donada la moda, en lloc d'un company, qui el mana és un escenògraf que

ha imaginat determinat espai escènic i busca uns senyors que l'habitin amb els seus salts i bots suposadament lliures. En realitat, doncs, passa molt sovint que a l'actor se li diu que ell és l'amo, però se l'enganya d'una manera miserable; al més sovint, se'l converteix en un titella al qual s'ha dit que no cal que pensi perquè, ¿quin objecte tindria aquesta operació tan enutjosa quan és possible la realització plena, irracional, dels sentits? M'han explicat que un alumne de l'Institut del Teatre de Barcelona va concretar la posició amb un candor total: "Dalt de l'escenari --deia-- és millor que l'actor sigui bell i bon gimnasta que no pas que sàpiga pensar". L'obscuritat brutal i feixista de la frase va escandalitzar el professorat, i no entenc per què; de fet, bona part d'aquest professorat n'és responsable directe i, de manera més camuflada, ve sostenint la mateixa teoria des de fa temps.

Passant a un altre aspecte del problema, en el qual no em podré entretenir perquè ja m'he aturat massa en l'anterior, en la hipòtesi de suposar uns actors perfectament formats, atorgar-los la supremacia "per damunt" dels altres membres de l'equip em sembla contrari a les mateixes premisses d'igualtat que han servit per encimbellar-los, i a la llarga o a la curta no ho veig productiu.

La creació col·lectiva, sigui pel baix nivell d'alguns dels membres, sigui pel divisme d'alguns altres, em sembla, en la pràctica immediata, difícil, si és autènticament col·lectiva, o bé de resultats pobres en cas d'arribar a port. La col·laboració amb un equip en el qual cadascú té una missió diferent però en el qual és factible l'enriquiment mutu, això, ja és una altra cosa i pot donar excel·lents resultats. Ara, la figura del dramaturg escrivint i rumiant en la solitud de casa seva gens incompatible amb aquesta col·laboració, seguirà sent vàlida i respectada per la comunitat. Profitosa, en definitiva.

senyor Faulí? Complí, a més, i això vostè no ho sabia ni res no li ho podia deixar entendre, que jo he dedicat la meva memòria de llicenciatura (uns dos-cents ho-

landesos llargs) a estudiar (i només utilitzava el mètode estructural) els dos llibres d'Estances de Carles Riba, així com els textos crítics que corresponen als

mateixos anys (els Escolis i Els marges, precisament). Encara creu que Riba em sembla un heretge?
Barcelona, 3/XII/1974.